

KERKDIENSTEN

GENEVE	LAUSANNE
Auditoire de Calvin, naast cathédrale St. Pierre	Chapelle de Béthusy
Zondag 11 oktober om 9.30 uur Ds. Lia Wolters-Berghout	Zondag 18 oktober om 10.30 uur Ds. Lia Wolters-Berghout
Zondag 25 oktober om 11.00 uur - Temple te Commugny Ds. Lia Wolters-Berghout Herdenking van de overledenen	
Zondag 1 november om 9.30 uur Ds. Lia Wolters-Berghout	
Zondag 1 november om 11.00 uur Ds. Lia Wolters-Berghout Gemeenschappelijke dienst met de Schotse en Italiaanse gemeente	Zondag 15 november om 10.30 uur Ds. Lia Wolters-Berghout Laatste dienst in de Chapelle de Bethusy en avondmaal
Zondag 22 november om 11.00 uur - Temple te Commugny Ds. Lia Wolters-Berghout	

Geloof en moralisme deel 4

In het septembernummer van Kontakt heb ik mijn meditatie over geloof en moralisme beëindigd door te zeggen dat het goede leven het leven vanuit de genade is. Dat woord genade vind ik één van de mooiste en één van de moeilijkste woorden van het Christelijk geloof.

Het woord 'genade' is in onze tijd vooral moeilijk te verstaan, omdat het in de protestantse traditie veelal gelezen werd in het perspectief van het oordeel van God over de levenden en de doden. De mens is met schuld beladen tegenover God. God zou hem eigenlijk moeten straffen, maar doordat Christus de schuld op zich genomen heeft, wordt de uitverkoren mens vrijgesproken. Maar het woord genade heeft nog meer Bijbelse betekenissen.

In de loop van de eeuwen heeft men in de Christelijke traditie geworsteld met de betekenis van het kruis en de woorden die Paulus hierover geschreven heeft. Bovenstaande interpretatie vindt zijn oorsprong in de vergelijking tussen het kruis en de offers die in de tempel gebracht werden om zich met God te verzoenen. Wij kennen in onze cultuur dit gebruik van het brengen van offers niet meer, immers in de Christelijke traditie werd deze gewoonte niet voortgezet omdat Christus het offer eens en voor altijd gebracht had. Maar dat heeft ook tot gevolg dat we deze beeldspraak niet meer verstaan, hoewel we als we aan het kruis denken haast automatisch het beeld van het offer naar voren komt. Het is zeer de vraag of Paulus dit beeld ook voor ogen had als hij bijvoorbeeld in 2 Korinte 5: 8-21 spreekt over God die zich door Christus met zichzelf verzoend heeft. De brief is immers geschreven aan mensen die niet allemaal vertrouwd waren met zoenoffers.

Waarschijnlijker is het dat hij de beeldspraak ontleent heeft aan het dagelijks leven in een handelsstad als Korinte, waar regelmatig een middelaar nodig was om conflicten bij te leggen en waar men tot compromissen moest komen over schulden. Ons denken over het kruis is sterk beïnvloed door de vraag van de Reformatie naar een rechtvaardige God.

In onze cultuur op dit moment is het niet deze vraag naar een rechtvaardige God waar de mensen mee worstelen, maar de vraag naar de zin van het leven. De verschrikkingen van de twee wereldoorlogen, de confrontatie met het lijden dat ons dagelijks voorgeschoteld wordt in het wereldnieuws en het gericht zijn op doelmatigheid en efficiëntie van onze maatschappij geven ons een heel ander schuldgevoel dan de ervaring van schuld tegenover een hogere rechter. Het roept niet de vraag op naar een rechtvaardig oordeel, maar naar het aanvaarden van de ondoelmatigheid en absurditeit van ons leven. Wat heeft het eigenlijk voor zin? Die vraag komt des te sterker naar voren op die momenten van het leven dat de mens in onze samenleving geconfronteerd wordt met zijn falen of met tegenslagen betreffende het werk, de gezondheid of de dood. De ervaring van het verlies van controle over het bestaan legt de kwetsbaarheid bloot van de mens die zijn leven managet alsof het een bedrijf is.

Het verrassende is dat hier een mogelijk vergelijkbare discussie ontstaat als in de tijd van de Reformatie over de toe-eigening van het heil. Toen ging het over de vraag of de zaligheid verkregen wordt door goede werken of uit genade. Nu gaat het over de vraag of de betekenis van zin samenvalt met nut, of dat zin iets is dat de mens vindt of ontvangt. De vereenzelviging van zin met nut zou een groot deel, namelijk het niet

productieve deel van ons leven tot zinloos verklaren. Spreken over zinloos lijden wijst in die richting. Daar tegenover staat dat mensen juist op de dieptepunten van hun leven ontdekken dat het 'leven meer is dan werken.' Het blijkt dat zin niet gecreëerd wordt, maar ontvangen of ontdekt wordt. Het wordt ervaren als alles ineens op zijn plaats valt. In het algemeen lukt het mensen niet om dat vervolgens uit te drukken in rationele termen. Men vindt als het ware zijn plaats in het totaal. Je zou daarvoor het woord genade kunnen gebruiken. Genade als ontdekking van het leven en de zin van het leven als gave. Zo maar, om niet. De mens verlost van de zinloosheid.

Wanneer we in deze tijd over het kruis spreken is het misschien goed om naast de vertrouwde beelden ook andere Bijbelse beelden ervoor te gebruiken. Het spreken van de profeet Jesaja over de lijdende knecht, bijvoorbeeld. De liefde ondervindt in de wereld veel weerstand omdat het belangen kan aantasten en de gevestigde orde

Bijzondere diensten in oktober en op 1 november

Doop en afscheid - 11 oktober

In de dienst van 11 oktober in het Auditoire de Calvin hopen we Valentina Teuscher, dochter van Richard en Martine, te dopen. Het wordt een bijzondere viering met een internationale kleur omdat Richards familie uit Canada komt. In deze dienst nemen we ook afscheid van Martine als lid van de kerkenraad.

Herdenking overledenen - 25 oktober

Tijdens de dienst van 25 oktober in Commugny herdenken we de mensen die overleden zijn in het afgelopen jaar. Voor ieder van hen, gemeenteleden en anderen, steken we een lichtje aan. Als u iemand heeft voor wie u een lichtje zou willen aansteken of laten aansteken, dan kunt u dat bij mij opgeven via wolters@live.fr, of mij na 4 oktober bellen op 0033 450 400606.

Gezamenlijke avondmaalsviering met de Waldenzen en de Schotse kerk 1 november

De eerste dienst van november in het Auditoire de Calvin wordt een week naar voren geschoven. We hebben namelijk 1 november een gezamenlijke Avondmaalsviering met alle kerkgemeenschappen die in het Auditoire diensten houden, dus samen met de Schotse

ondermijnt. Of het lijden van de mens dat door de gezondene van God gedragen wordt (Jesaja 53), zodat de mens in zijn lijden niet van God los is en de diepste zin van zijn leven hem niet ontnomen wordt door de tegenslag die hem overkomt. De lijdende mens is geen zinloze mens.

De mens zal in de loop van zijn leven een balans moeten vinden tussen autonomie en heteronomie, tussen zelfstandigheid en afhankelijkheid. Leven van de genade is dan geen aantasting van de autonomie, maar de openheid naar zin en de gaven van het leven. Dit stelt God en mensen en de mensen onderling niet tegenover elkaar, maar scheidt een fundamentele openheid die de basis vindt in de liefde. Hoe we in dit verband het Bijbelse spreken over oordeel kunnen plaatsen, daarover de volgende keer verder.

Lia Wolters-Berghout.

Presbyteriaanse kerk en de Waldenzen. Er is dus op 8 november geen dienst.

De Waldenzen zijn een religieuze beweging die al in 1175 opgericht is door Pertus Waldus in de stad Albi, waar meer religieuze bewegingen ontstaan zijn. Zij vertaalden de bijbel in de plaatselijke taal en wilden dicht bij de bijbel leven. De beweging groeide in Zuid-oost Frankrijk en Noord-Italië. Halverwege de dertiende eeuw werden ze vervolgd door de inquisitie en verborgen ze zich in de Italiaanse Alpen.

Deze gezamenlijke dienst zal grotendeels in het Engels gehouden worden, maar er zullen ook Italiaanse en Nederlandse elementen een plaats krijgen. De liederen zoeken we in overleg uit, zodat ze bekend zijn bij alle drie geloofsgemeenschappen.

Maaltijd 1 november

Na de dienst zal er een gezamenlijke maaltijd zijn, waar wij als Nederlanders de soep zullen verzorgen. Aanmelden voor de maaltijd en voor het koken van een gedeelte van de soep kan **tot 24 oktober** bij Greetje Havinga: havibus@bluewin.ch of 022-3475426

Lia Wolters-Berghout

Boekenkennis

Via meerdere gemeenteleden hoorde ik van het boek 'En je zult spinazie eten, Aan tafel bij Spinoza, filosoof van de blijdschap' van Jan Knol. In dit boek wordt op een eenvoudige wijze de Ethica van Spinoza uitgelegd. Spinoza stond samen met bijvoorbeeld Descartes aan de wieg van het rationalisme en schreef in zijn Ethica op een haast mathematische wijze over de verhouding tussen God en de natuur. Volgens Spinoza was God niet een persoon, maar de oeroorzaak waar alles een verschijningsvorm van is. God manifesteert zich in alles op twee manieren: als lichaam en geest, die als twee zijden van een munt onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Alles is een tijdelijke manifestatie van God. Er bestaat in het denken van Spinoza geen verschil tussen de natuur en God. Alles is oorzaak en gevolg van elkaar en de oeroorzaak van alles is een perfecte God die niets wenst of die nergens plezier of verdriet mee gedaan wordt, want het ontbreekt hem aan niets. Hij is perfect, Hij heeft dus ook geen wil. In Spinoza's denkwijze vloeit alles als een natuurwet uit het voorgaande voort. Er is dus volgens hem geen goed of kwaad, want alles vindt zijn oorzaak in de perfectie van God. Wie dat realiseert en alles kan beschouwen in het licht van de eeuwigheid wordt een vrij mens, vrij van negatieve emoties die een mens gebonden houden. Kennis moet de mens bevrijden. De eerste soort kennis is de verbeelding, waarin dingen nog niet juist gezien worden, doordat ze gebaseerd is op oppervlakkige waarnemingen en ervaringen. Met de tweede soort kennis, die van de rede moet je die waarnemingen bestuderen om tot een dieper inzicht te komen. De hoogste soort kennis is die van de intuïtie, daarmee bedoelt Spinoza de kennis die niet vooraf gegaan wordt door berekeningen of argumenten. Deze intuïtie komt voort uit de eenheid met de goddelijke geest. Met rede en intuïtie kan men de hartstochten en de ongewenste emoties de baas worden vooral door ze te bestuderen en zich te realiseren dat alles gaat zoals het moet gaan en door er vervolgens op een verstandige wijze mee om te gaan.

In deze zienswijze kan de mens God liefhebben, maar moet hij niet verwachten dat God ook hem liefheeft. God is de bron van alles en alles is een manifestatie van het goddelijke, maar God heeft geen persoonlijke relatie met mensen. Dat idee komt volgens Spinoza voort uit de verbeelding die niet anders dan menselijke beelden voor God gebruikt. Daar ligt voor mij het grote probleem van deze zienswijze. Door uit te gaan van een bepaalde visie op perfectie en alles aan oorzaak en

gevolg toe te schrijven ontstaat er een eenzijdig beeld van de werkelijkheid dat weliswaar bevrijdt van een despotisch godsbeeld, maar tegelijk alles vastlegt in een onwrikbaar systeem. Een beeld van innige verbondenheid tussen God en het al kan grote vreugde schenken, maar op deze manier gesteld is het een koud model van oorzakelijkheid waar geen ruimte is voor de relationele kant van God en voor de vrije wil van de mens. Ook het idee van de vrije wil schaarde Spinoza onder de verbeelding.

Of Jan Knol de leer van Spinoza correct weergeeft kan ik niet beoordelen, maar de discussie over de verhouding tussen God en alles wat bestaat heeft mensen in vele culturen en tijden bezig gehouden. In het monisme zoals de filosofie van Spinoza getypeerd kan worden vallen God en de natuur samen. In het dualisme staan ze tegenover elkaar: natuur en boven natuur. Er wordt dan een grote scheiding gedacht tussen de geschapen wereld en de goddelijke, en vaak ook tussen lichaam en geest, waarbij men de geest boven het lichaam stelt. Dat doet te kort aan de natuurlijke wereld. Het Christendom is erg beïnvloed door het dualisme. Ook in India is (en wordt) deze discussie gevoerd en een filosoof kwam toen met de gedachte van het 'panentheïsme', dat wil zeggen God in alles. Deze Ramanuja (11^e eeuw) vergeleek de verhouding tussen de kosmos en God als de verhouding tussen het lichaam van een mens en het zelf. Hiermee gaf hij uitdrukking aan de gedachte dat God en natuur niet samenvallen, maar wel onderling op elkaar betrokken zijn, zoals je dat als mens ook ervaart. Het zelf is niet los van het lichaam, maar valt er ook niet echt mee samen. Christopher Duraisingh, een Indiase theoloog paste dit beeld toe op het christelijk geloof, waarbij hij Christus, het hoofd, beschouwde als de middelaar tussen het zelf en het lichaam. Maar het lichaam doet niet altijd wat het zelf wil. Het is misschien nog onvolgroeid of gewond, dat is de zonde en de onvolmaaktheid. Zo is niet alles wat er in de wereld gebeurt naar de wil van God. In dit beeld is er wel sprake van wederzijdse communicatie tussen God en wereld mogelijk en kan Gods liefde een plaats krijgen. Maar ook wordt ermee gezegd dat de pijn van deze wereld God zelf raakt, zoals aan het kruis is openbaar geworden en dat de hoop vanuit het geloof is dat God, zoals Paulus zegt, eens alles in allen zal zijn.

Heeft u ook een mooi boek gelezen en wilt u dat met ons delen, u bent van harte uitgenodigd het in de rubriek boekenkennis te beschrijven.

Lia Wolters-Berghout.

Nu hele kerkdienst op de website

Om u de kans te geven een preek nog eens te herlezen zetten we hem op de website. Ik hoor dat daar regelmatig gebruik van gemaakt wordt. Maar een preek is slechts een onderdeel van een kerkdienst. Er gebeurt nog veel meer. Soms heb je in een dienst meer aan een lied of een gebed dan aan de hele preek. Daarom plaatsen we voortaan de preek in het geheel van de kerkdienst, zodat u ook andere teksten na kunt lezen en weer even op kunt zoeken welke liederen we gezongen hebben. We hopen u daarmee van dienst te zijn.

Lia Wolters-Berghout

UIT DE KERKENRAAD

Na zes en een half jaar lid van de Kerkenraad geweest te zijn, heeft Martine besloten om haar deelname aan de KR te beëindigen. Met nu twee kleine kinderen thuis en een volle dagtaak bij P&G, hebben wij vol begrip voor deze beslissing.

Toen Martine liet weten dat zij bereid was om voor de NPG in de KR plaatst te willen nemen, waren wij allen verrukt. Eindelijk kwam er een jongere vrouw zich aanmelden. Martine werd meteen gevraagd om de taak van kinderoppas te regelen. Dat bleek niet zo eenvoudig, want er waren niet genoeg jongeren om er werkelijk een taak van te maken. Lang heeft Martine op allerlei manieren getracht om kinderen naar de diensten te krijgen, maar vaak zat ze met maar een of twee (behalve iets later haar eerst eigen zoon) kleintjes. Maar op feestdagen en buitendagen waren zij en Richard altijd weer klaar met spelletjes en verhalen voor de kinderen.

De laatste jaren heeft Martine samen met Richard de NPG website opgezet. Een facet dat om een grote kennis van zaken vraagt en een grote toewijding vereist. Beide hebben Martine en Richard veel voor ons over gehad.

Martine, heel veel dank voor alles wat jij en Richard voor de NPG hebben gedaan. Wij hopen dat we jullie als gewone leden nog veel in de diensten mogen blijven zien.

Hans van Tuyl

Zet u het alvast in uw agenda

Op woensdag 25 november willen we als Nederlandse Gemeente een bezoek brengen aan de Wereldraad van Kerken. Via deze raad in Genève zijn 346 kerken van over de hele wereld met elkaar verbonden. Een keer in de anderhalf jaar komen 150 afgevaardigden van deze kerken samen om het beleid te beoordelen en richting te geven aan de weg die gevolgd moet worden. U kunt begrijpen dat dit met kerken van heel verschillende achtergrond en uit heel diverse culturen een complex gebeuren is. Afgelopen augustus werd een nieuwe secretaris generaal gekozen, de Noor Rev. Dr Olav Fykse Tveit.

In het Oecumenisch Centrum werken ongeveer 200 medewerkers om het beleid uit te voeren en onderzoek te doen. Daarnaast zijn er onder andere in Afrika mensen werkzaam op gebied van AIDS preventie, met name door predikanten te trainen deze ziekte en seksualiteit te bespreken en AIDS niet als vloek van God te beschouwen, maar als een ziekte.

Op 25 november bent u welkom voor een rondleiding, een inleiding van Dr. Hielke Wolters over het werk van de Wereldraad en een inleiding over interreligieuze dialoog. De inleider hiervan wordt op een later tijdstip bekend.

In het volgende Kontakt meer hierover. Reserveer de datum vast in uw agenda!

Calvijn

Calvijn heeft zijn aandacht in zijn Instutio Religonis Christianae ook aan het staatsleven gewijd, en in het bijzonder in het laatste hoofdstuk van zijn werk (Boek IV hoofdstuk XX), dat over de burgerlijke regeringen handelt, en

gericht is zowel tegen de anarchistische bewegingen als tegen het vorstelijke absolutisme. Calvijn acht de regeringen door God ingesteld tot bescherming van de uiterlijke godsdienst en dientengevolge ook het Christenvolk aan de wettige Overheid onderdanig, welker gezag aan God is ontleend en waaraan ook het strafrecht en

in nodige gevallen zelfs het oorlogsrecht van Godswege is opgedragen.

Onderscheiden worden drie regeringsvormen: een koningschap dat gemakkelijk vervalt tot tirannie; een regering die vervalt tot een partijregering van weinigen en een volksregering die gemakkelijk vervalt tot oproer. Calvijn kiest voor een aristocratische regeringsvorm of een vorm die bestaat uit een juiste vermenging van een aristocratische en een burgerlijk regering. Het is veiliger dat meer dan één het roer in handen heeft opdat zij elkander helpen, leren en vermanen. De Here heeft een aristocratische regeringsvorm ingesteld, die grenst aan de burgerlijke regering onder de Israëlieten, daar Hij hen in de beste staat wilde houden, totdat Hij een beeld van Christus te voorschijn bracht in David. De gelukkige vorm van bestuur is er dan deze waar een behoorlijke gematigde vrijheid is, een die op de juiste wijze tot bestendigheid is ingericht. Het is onze plicht ons gehoorzaam en onderdanig aan de regering te betonen.

Geen burgerlijke regering kan gelukkig worden ingericht indien men niet eerst zorgt voor de vroomheid en dat het verkeerde wetten zijn, die, met verwaarlozing van het recht Gods, slechts voor de mensen zorgen. De taak is door God opgelegd om de eer te beschermen en te verdedigen van Hem. Toen er geen koning in Israël was, was er regeringloosheid en deed ieder wat hem behaagde. Jeremia zegt de koningen aan dat zij recht en gerechtigheid moeten doen, degene die verdrukt is door geweld uit de hand der verdrukkers verlossen, de vreemdeling, de weduwe en de wees niet bedroeven, geen onrecht aandoen en geen onschuldig bloed vergieten. De overheden zijn aangesteld tot beschermers en verdedigers der openbare onschuld, zedigheid, eerbaarheid en rust en dat zij zich hierop alleen moeten toeleggen, dat zij zorgen voor het algemeen welzijn en de vrede van allen. Gerechtigheid is de onschuldigen in bewaring aannemen, hoeden en beschermen, redden en verlossen. Recht is de vermetelheid der goddelozen te weerstaan, hen met geweld onderdrukken en hun misdaden straffen.

Hier rijst een zware en moeilijke vraag: door Gods wet is het alle Christenen verboden te doden, en de profeet van de heilige berg Gods dat is de kerk, voorzegt (Jes. 11: 9, 65: 25), dat men in haar geen leed zal doen, noch schade toebrengen, hoe kunnen de overheden dan tegelijk vroom zijn en bloedstortend? Het is de ware gerechtigheid der overheden de schuldigen en goddelozen met getrokken zwaard te vervolgen. Zij maken zich aan de grootste goddeloosheid schuldig, wanneer

zij het zwaard in de schede steken en hun handen rein houden van bloed, terwijl de boze mensen ondertussen misdadig woeden met moord en doodslag. Calvijn is niet zo, dat hij norske wreedheid zou willen steunen, of zou menen, dat er een billijk oordeel kan uitgesproken worden. Indien niet steeds mede zitting heeft die allerbeste raadgeefster der koningen en gelijk Salomo zegt, (Spreuken 20; 28) de allerzekerste bewaarster van de koninklijke troon, namelijk de zachtzinnigheid, die oudtijds naar waarheid door iemand de voornaamste gave der vorsten genoemd is. Het is kwaad te leven onder een vorst, onder wie alles geoorloofd is. Het kan nodig zijn, dat koningen tot het oefenen van een openbare straf de wapenen moeten opnemen. Oorlogen die zo ondernomen worden zijn wettig. Het behoort tot de taak van de vorst om de misdaden van afzonderlijke personen te straffen, maar ook om landen die hem zijn toevertrouwd door oorlog te beschermen. Indien de wapenen gebruikt worden tot eigen voordeel van de vorst en niet tot het welzijn en het dienen van anderen, dan misbruikt hij zijn macht. Dit is niet toelaatbaar. Belastingen zijn de wettige inkomsten van de vorst, die hij dient te gebruiken om de algemene lasten van zijn ambt te dragen; het dient ook om luister van zijn huisgezin, die tot waardigheid van de heerschappij, die hij bijdraagt. Hij dient wel te bedenken, dat het geen persoonlijke schatten zijn maar de schatten van het gehele volk, die hij zonder kennelijk onrecht niet kan verkwisten of verspillen. De wet Gods van Mozes verdeelt in zeden, ceremoniën en rechten; Calvijn beziet ieder deel afzonderlijk om te kunnen uitmaken wat daarvan betrekking heeft op ons en wat niet. De zedenwet dus is vervat in twee hoofdstukken. Het ene gebiedt God met een rein geloof en reine vroomheid te dienen, en het andere de mensen met oprechte liefde te omhelzen, en zo is de ware en eeuwige regel der gerechtigheid voorgeschreven aan de mensen van alle volkeren en alle tijden, die hun leven naar Gods wil willen inrichten. De ceremoniële wet was een kinderlijke onderwijzing der Joden, waardoor het de Here behaagde als het ware de kinderlijkheid van dat volk te oefenen, totdat de volheid des tijds zou komen, in welke Hij zijn wijsheid aan de wereld ten volle zou openbaren en de waarheid zou tonen van die dingen die toen door figuren overschaduwde werden. De wet der rechten, die hun tot inrichting van de staat gegeven was, leerde bepaalde regelen van billijkheid en rechtvaardigheid, waardoor zij onschuldig en gerust onder elkander konden leven. Het is aan alle volken de vrijheid gelaten om de wetten te maken, van welke ze zien, dat ze hun tot nut zijn:

maar die moeten naar die eeuwige regel der liefde ingericht worden, zodat ze wel in vorm verschillen, maar hetzelfde beginsel hebben. In alle wetten moet op twee dingen gelet worden; het voorschrift der wet en haar billijkheid, op welke beginsel de wet zelf gefundeerd is en steunt. Daar de billijkheid in de natuur gelegen is, kan ze bij alle slechts dezelfde zijn, en daarom moeten alle wetten, in overeenstemming met de aard der zaak, die ze regelen, haar tot doel hebben. Er is geen bezwaar tegen, dat de voorschriften, omdat zij gebonden zijn aan omstandigheden, van welke ze voor een deel afhangen, verschillend zijn, als ze maar gelijk gericht zijn op hetzelfde doel der billijkheid. Welk nut ontvangt de algemene gemeenschap der

Christenen uit de wetten, rechten en overheden. De hiermede samenhangende vraag is hoe grote eerbied de particuliere personen de overheden schuldig zijn, en hoever hun gehoorzaamheid moet gaan. Velen menen, dat het ambt der overheid overbodig is onder de Christenen, omdat ze haar hulp niet met vroomheid kunnen inroepen, daar het hun verboden is te straffen, voor de rechtbank te dagen en te procederen. Maar Paulus betuigt (Rom. 13: 4) dat God alleen kan straffen. De begeerte naar wraak van alle Christenen is verboden.

Wordt vervolgd.

Geert van Mesdag

DIACONALE COLLECTE - Oktober - Société d'entraide Hollandaise

Deze maand wordt er gecollecteerd voor "Entraide". Deze vereniging werd in 1970 opgericht door een vijftiental Hollanders, die zich het lot van in moeilijkheden geraakte landgenoten rond het meer van Genève aantrokken. Gesteund worden mensen, die door ziekte niet meer in staat zijn geheel, al of niet tijdelijk, in hun onderhoud te voorzien. Ook blijkt dat de oudedagvoorzieningen vaak niet voldoende zijn. Mensen, die door ziekte dan wel door een ongeval geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt zijn geworden, behoeven soms steun. Ook wordt er wel gezorgd voor de financiering van de terugkeer van personen naar Nederland om dan in de bijstand te kunnen worden opgenomen. In de dertig jaar, dat de vereniging bestaat, blijkt er steeds weer een behoefte aan steun te bestaan. De predikant treedt vaak als aanspreekpersoon op en steunt de vereniging door steunbehoefte te bezoeken en aanbevelingen aan de vereniging te doen. De vereniging werkt nauw samen met de Zwitserse sociale diensten en met de Ambassade in Bern. Wij bevelen deze collecte van harte bij U aan

Frances Sandberg

Diaconie Opbrenghsten : juli : Contact Jeunes - sfr 544.80 // augustus : Sentinelles - sfr 437.05

BIJBELLEESROOSTER OKTOBER 2009

donderdag	1 oktober	Deuteronomium 4:44-5:10	zaterdag	17 oktober	Deuteronomium 8:1-6
vrijdag	2 oktober	Deuteronomium 5:11-21	zondag	18 oktober	Deuteronomium 8:7-20
zaterdag	3 oktober	Leviticus 23:33-44	maandag	19 oktober	Deuteronomium 9:1-6
zondag	4 oktober	Marcus 10:1-12	dinsdag	20 oktober	Deuteronomium 9:7-24
maandag	5 oktober	Marcus 10:13-22	woensdag	21 oktober	Deuteronomium 9:25-29
dinsdag	6 oktober	Marcus 10:23-31	donderdag	22 oktober	Deuteronomium 10:1-11
woensdag	7 oktober	Marcus 10:32-45	vrijdag	23 oktober	Psalms 119:137-144
donderdag	8 oktober	Marcus 10:46-52	zaterdag	24 oktober	Deuteronomium 10:12-22
vrijdag	9 oktober	Psalms 119:121-128	zondag	25 oktober	Deuteronomium 11:1-9
zaterdag	10 oktober	Deuteronomium 5:22-33	maandag	26 oktober	Deuteronomium 11:10-21
zondag	11 oktober	Deuteronomium 6:1-9	dinsdag	27 oktober	Deuteronomium 11:22-32
maandag	12 oktober	Deuteronomium 6:10-19	woensdag	28 oktober	Marcus 11:27-33
dinsdag	13 oktober	Deuteronomium 6:20-25	donderdag	29 oktober	Marcus 12:1-12
woensdag	14 oktober	Deuteronomium 7:1-11	vrijdag	30 oktober	Marcus 12:13-17
donderdag	15 oktober	Deuteronomium 7:12-26	zaterdag	31 oktober	Marcus 12:18-27
vrijdag	16 oktober	Psalms 119:129-136			